

Filosofování – počátky

Filosofické myšlení nemůže začínat vždy znovu a od „počátku“, protože nic takového jako „přirozené počátky“ filosofie neexistuje. Vždycky je nutno nějak počítat s tím, jak mysleli jiní, tj. aspoň někteří jiní, a vymezovat se vůči nim. Kdybychom se u nich jen chtěli učit tak, že bychom na ně navazovali pozitivně, vždycky bychom spolu s takovým navazováním nevědomky přejímali některé předpoklady či spíše předsudky (různá skrytá předpojetí ještě před každým vlastním pokusem o pojetí). K filosofování proto náleží vždycky navazování kritické, tedy nejen pozitivní, ale vždy s nezbytným odstupem a srovnáváním s dalšími názory. Lze proto naprosto odmítnout myšlenku, kterou můžeme najít třeba u Epikúra, který (v listě Eurylochovi) popírá, že by poslouchal Nausifana a Praxifana, a tvrdí, že „poslouchal jen sám sebe“. Lze zajisté eventuelně připustit, že neposlouchal právě ony dva zmíněné, ale pak by on zase musel připustit, že poslouchal (nebo četl) některé jiné. Žádný filosof nemůže poslouchat jen sám sebe. To si uvědomovali už i mnozí staří Řekové a přiznávali to sobě i jiným; tak vznikaly první pokusy o postížení některých vztahů mezi filozofy v historickém, tj. kronikářském smyslu (což jest ovšem třeba pečlivě rozlišovat od vztahů „dějinných“, které předpokládají vědomé kritické navazování, podrobované reflexi).

(Písek, 150816-1.)